

Zadruga

List za zadružništvo in razne
narodno-gospodarske razprave.

Last in glasilo „Zadružne Zveze v Celju“.

Urejuje: **Janko Lesničar.**

Uredništvo in upravnništvo je na Schillerjevi cesti št. 3,
I. nadstropje v Celju. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina
se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. Ponatisi iz
»Zadruga« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir.

Naročnina celoletno 3 K. — Cene inseratom po dogovoru.
List izhaja 1. in 15. dan v mesecu.

ZADRUGA

:: :: Glasilo „Zadružne Zveze v Celju“. :: ::

Ministerska odredba o porabi žita in moke za čas vojne

z dne 26. marca 1915, drž. zak. štev. 75.

Na podlagi §§ 14 in 38 cesarske odredbe z dne 21. februarja 1915 drž. zak. št. 41, s katero se načeloma ureja poraba žita in mlevskih izdelkov, se odreja kakor sledi:

§ 1. Od 28. marca 1915 naprej ne sme nikdo porabiti zase na dan več ko 200 gramov mlevskih izdelkov (1 kilogram 40 dekagramov na teden). Glede kruha se računa 5 gramov moke za 7 gramov kruha, dokler najvišja politična oblast v posameznih kronovinah ne odredi česa drugega.

Za kmetovalce in njihovo družino, všteti tiste delavce in uslužbenke, ki jim gre prosta hrana ali žito in razni mlevski izdelki, se določi, da smejo porabiti na dan za osebo 300 gramov žita na dan (2 kilograma 10 dekagramov žita na teden) ali mesto tega odgovarjajoča množina moke in kruha. Ti predpisi veljajo tudi za one, ki imajo zaloge žita in moke doma.

§ 2. Za posamezne pokrajine, kjer živi prebivalstvo izključno ali skoraj izključno le od mlevskih izdelkov in od kruha, lahko dovoli izjemoma ministerstvo za notranje zadeve porabo večjih množin, vendar ne več ko je nujno potrebno. Istotako lahko dovoli ministerstvo za notranje zadeve večjo porabo v bolnišnicah in zdraviliščih, kjer se je treba posebno ozirati na prehrano.

§ 3. Vsakdo mora potrebno množino žita in moke jemati najprej iz lastne zaloge in če iste nima, kupovati ali si dobiti ta živila od drugod po predpisih, ki jih izdajo podrejene deželne politične oblasti. Za kruh se smatra v tej odredbi tudi prepečenec brez sladkorja.

§ 4. Da se ne pokupi več kruha in mlevskih izdelkov kakor je po tej odredbi dovoljeno porabiti in da si konzumenti obojega ne nakupičijo, se morajo z ozirom na krajevne razmere in potrebe upeljati ali »krušni listki« (izkaznice o porabi kruha in moke) ali pa se uvedejo drugačni tozadevni predpisi. Namestnije, oziroma deželna predsedstva določijo, v katerih občinah je treba uvesti izkaznice o porabi kruha in moke in kjer so potrebni drugačni predpisi. Te oblasti odredijo tudi, pod katerimi pogoji oddajajo mlini moko dalje, pod katerimi pogoji smejo oddajati mlini moko, dalje, pod katerimi pogoji smejo oddajati peki, trgovci in gostilničarji moko, kruh in razne močnate jedi.

§ 5. Ako odredi namestnija, oziroma deželno predsedništvo upeljavo izkaznic za porabo kruha in moke, veljajo te izkaznice za celo dotično deželo; namestnije odredijo lahko tudi, da veljajo v njihovem upravnem področju izkaznice iz sosednih kronovin, osobito v obmejnih občinah.

§ 6. Natančnejše predpise o ureditvi in izdaji krušnih in močnatih izkaznic konzumentom izdajo deželne politične oblasti (namestnije in deželna predsedništva). Ob izdaji izkaznic se lahko zahteva od konzumentov izjavo, kolike so njihove domače zaloge. Če presegajo iste gotovo množino, izkaznice ni treba dati. Zamolčene zaloge lahko zapleni politična oblast prve instance vprid državi, ki jih potem porabi za preskrbovanje prebivalstva z živili.

§ 7. Namestnije in deželna predsedništva ali z njih dovoljenjem okrajne politične oblasti izdajo lahko glede obče človekoljubnih in dobrodelnih zavodov, dalje glede podjetij, pri katerih obstoje posebne odredbe za preskrbovanje s kruhom in mlevskimi izdelki, drugačne predpise.

§ 8. Kdor izdeluje obrtoma mlevske izdelke, dalje kdor prodaja kruh, moko ali močnate jedi, mora voditi od 4. aprila 1915 o prometu posebno knjigo, za katero lahko določi vzorec deželna politična oblast. Iz te knjige mora biti javno razvidna zaloga ob začetku tedna, nakup med tednom, zaloga koncem tedna, dalje, od koga se je blago kupovalo in pa ali se je žito in moko v lastnem obratu pridelalo ali v kupljenem stanu naprej prodalo. Ta knjiga mora biti numerirana, mora nositi uradni občinski pečat in mora biti uradnim organom politične oblasti prve stopnje vedno na razpolago.

§ 9. Vsakdo mora na poziv politične oblasti sodelovati pri ureditvi uporabe žita in kruha in sicer po navodilih te oblasti in na mestu, katerega mu ona določi. Pri osebah, katere so v javni

službi, je potrebno za sodelovanje privoljenje njihovega uradnega načelstva. Taki, od politične oblasti določeni zaupni možje morajo varovati poslovne tajnosti, ki bi jih ob tej priliki zvedeli; ako niso javni uradniki, morajo storiti za izpolnjevanje teh dolžnosti zaobljubo. Zaupnikovo delo je častna služba. Oprosti se ga lahko od tega posla le iz važnih razlogov.

§ 10. V svrhu urejene porabe živil odredi lahko namestnija ali deželno predsedništvo vsak čas novo popisovanje zalog, določiti rok za priglasitev zalog za 8 dni in urediti prijavo zalog tudi pod 20 kg.

Sledijo kazenska določila. Odredba je veljavna od dneva razglasitve. L.

Vojni žitni zavod.

Vojni žitni zavod na Dunaju (Kriegs-Getreide-Verkehrsanstalt češki válečný ústav obilni) je bil ustanovljen s skupno ministersko odredbo z dne 27. februarja, drž. zak. št. 47. Isti dan je uredilo ministerstvo za notranje zadeve v posebnem pravilniku organizacijo zavoda.

Priprave za ustanovitev zavoda so se izvršile prav naglo, tako da se je moglo že z delovanjem začeti.

Najprej se je izdelal poslovnik natančno do vseh podrobnosti, potem pa se je obrnila vlada s posebnimi ukazi na vse oblasti glede sodelovanja pri vojnem žitnem zavodu.

Ta bo imel pred vsem nalogo, da pokupi v onih krajih kjer so se pokazali pri popisovanju žitnih zalog prebitki, odvišno žito vsake vrste. Komisijonarji, ki bodo pri nakupu za zavod intervenirali, so že določeni. Ti-le komisijonarji dobe dovoljenje za nakupovanje od okrajnih političnih oblasti. Drugim osebam se dovoljenja za nakupovanja ne bode dalo; na ta način hoče vlada doseči, da bo vojni žitni zavod razpolagal z vsemi žitnimi pridelki.

Za dobavo koruze iz Ogerskega se je ustanovila pri poljedelskem ministerstvu posebna »centrala za koruzo«; zadnji čas se jo je priklopilo vojnemu žitnemu zavodu. Centrala za koruzo preskrbuje po potrebi sušenje koruze in ima že za to potrebne priprave na razpolago.

Zelo težavna je bila ureditev razmerja med vojnim žitnim zavodom in mlini. Zavod je moral imeti v prvi vrsti pred očmi splošni blagor prebivalstva; bili so pa potrebni oziri na mlinsko

obrt. Jasno je bilo, da toliko surovine (žita) ni na razpolago, da bi se dalo malim in velikim mlinom dovolj dela. Ni pa bilo mogoče tudi misliti na to, da bi se dalo razpoložljivo žito vsem mlinom v kolikor mogoče enaki ali primerni meri mlet, ker je treba računati s prevozninami in s prometnimi težkočami na železnicah.

Razmerje vojnega žitnega zavoda do mlinov se je moralo tako urediti, da se dosežejo čim večji prihranki pri blagu in času. V ta namen se je s pomočjo strokovnjakov napravila pogodba, o kateri so že obveščeni oni mlini, ki nameravajo stopiti z vojnim žitnim zavodom v poslovno zvezo. Da bi poslovanje vojnega žitnega zavoda ne postalo tako obširno in zamotano, vsled česar bi bil onemogočen vsak pregled, je stopil zavod v poslovno zvezo pred vsem s takimi mlini, kateri lahko v kratkem času semeljejo večje množine žita. Da bi pa imela tudi manjša podjetja kaj posla, bo vojni žitni zavod spraval sam v mline le gotov del razpoložljivega žita. Ostalo žito bo prepustil krajevnim odborom za preskrbovanje prebivalstva z živili v ta namen, da ga bodo dali ti mlet mlinom v posameznih okrajih in mestih. Pogodbe, ki jih imajo ti krajevni odbori skleniti z mlini, je sestavil vojni žitni zavod sam.

Pri določitvi odškodnine, katero namerava dati vojni žitni zavod mlinom, se je oziralo na to, da se dovoli mlinom pošten dobiček, da se pa mlevski izdelki vsled prevelikega zaslužka mlinov ne podraže.

V smislu odredb o porabi žita in moke bo vojni žitni zavod odkazal ta živila okrajem in gotovim večjim občinam. Razdeljevale bodo pa žito in moko krajeвне oblasti s pomočjo primernih organizacij — aprovizacijskih odborov ali podobnih organov — ki bodo izvedli porazdelbo na konzumente. Tudi v tej smeri so podrejene politične oblasti že instruirane. Pri tem se je poskrbelo, da bo vojni žitni urad lahko občeval s političnimi krajevnimi oblastmi najkrajšim potom.

Ker pa je delovanje vojnega žitnega zavoda odvisno od rezultatov, ki so se pokazali pri popisovanju žitnih zalog, se je ustanovil zanj poseben statistični oddelek, ki bo predelal ves material popisovanja zalog dne 28. februarja, ki bo pa imel v evidenci tudi vse bodoče gibanje zalog in bo mogel na ta način vedno urediti pravo sliko o porabi in zalogi žita in kruha v državi. Delo tega statističnega oddelka je že v teku in bo kmalu končano; iz umevnih razlogov se rezultati javnosti ne bodo sporočili.

Zadružna zavarovalnica za živino na Češkem.

Dne 11. aprila se je vršil v Pragi peti redni občni zbor »Zveze čeških društev za vzajemno zavarovanje živine«. Obširno in zelo skrbno sestavljeno letno poročilo kaže posledice blagodejnega delovanja tega češkega kmečkega, načela čiste samopomoči se držечеge zavoda, ki je bil s pomočjo zadružno organiziranega češkega kmetijstva ustanovljen pred 5 leti. Takrat se je združilo 21 krajevnih društev za zavarovanje domače živine v zvezo, ki šteje danes nad 490 krajevnih zavarovalnic. Vsa ta društva so obenem članice Osrednje zveze čeških kmetijskih zadrug v Pragi, katera je lahko na to polje svojega delovanja posebno ponosna.

Presenetljivega razvoja zadružnih živinskih zavarovalnic na Češkem ni pripisovati kaki nasilni in vsiljivi agitaciji: kakor je češko kmetijstvo uvidelo veliko dobroto zadružne denarne in blagovne organizacije ter je ustanovilo na tisoče svojih hranilnic in posojilnic, tako je izprevidelo korist, ki je ima od lastnih zadružnih živinskih zavarovalnic ter je, kakor kažejo že gornje številke, ustanovilo v kratkem razdobju 5 let na stotine takih zadrug. Iz gori omenjenega letnega poročila posnemamo sledeče odstavke:

»V oddelku za zavarovanje goveje živine smo tudi lani kakor prejšnja leta znatno napredovali ter se je število zavarovalnic (mišljene so tu, kakor v naslednjem, krajeвне zadruge) zdatno povečalo, zlasti v prvem polletju. Nedvomno bi se ustanavljanje novih zavarovalnic tudi v drugem polletju 1914 uspešno nadaljevalo, ako bi nepričakovani vojni dogodki našega napredovanja ne omejili. Vsled tega pa se ni dalo misliti na nove ustanovitve, temveč smo se trudili vzdržati že ustanovljene zadruge pri življenju. In tu moramo z radostjo zatrditi, da je našlo to naše stremljenje med članstvom zadosten odmev: doma ostali zadružniki so se lotili z vso vztrajnostjo dela in podali najlepše spričevalo svojemu globokemu razumevanju pomena naše organizacije. — Tako so mogle skoraj vse zavarovalnice delovati navzlic vojni naprej in mora se reči, da prav dobro poslujejo. Uprav v teh težavnih razmerah se je pokazalo, da je misel naše organizacije zdrava in dobra ter da premaga lahko vse ovire.

V l. 1914 je pristopilo zvezi na novo 33 zavarovalnic z 1.829 člani, kateri so imeli 6.348 glav zavarovane živine v vrednosti 1,998.008 K. Tri zavarovalnice so se vsled pomanjkanja članstva razšle in dve se niste ustanovili, dasi je bila ustanovitev priglašena. Konečno stanje je bilo torej v l. 1914 sledeče:

470 zavarovalnic za govejo živino s 23.235 člani, ki so imeli zavarovanih 85.253 glav v skupni vrednosti 27,174.169 K. Povprečno pride na eno društvo 49 članov in 179 glav zavarovane živine. Na enega člana pridejo povprečno 3—4 glave. Iz tega je razvidno, da je med članstvom nad 90% malih kmetov.

V l. 1914 je bilo 1956 škod ($2'29\frac{0}{10}$) v vrednosti K 625.215'90; za padla živinčeta se je dobilo 305.719 K, tako da je bilo treba poravnati čistih 319.476 K škode. To krijejo deloma krajevne zavarovalnice, deloma pa Zveza. Zavarovateljem je bilo izplačanih celih K 625.215'90 poleg izdatkov za živ. nozdravnike in zdravila. Od 1956 padlih živinčet je bilo 1476 krav, 137 volov, 253 jalovk in 90 bikov.

Zveza zavarovalnic je imela l. 1914 sledeče dohodke: prejela je na pozavarovalnih premijah, vpisninah itd. K 146.351'59 in plačala je na pozavarovalninah K 175.374'79; poleg tega je bilo okroglo 15.000 K izdatkov za režijo. Od začetka svojega delovanja je Zveza zavarovalnic prejela v oddelku za zavarovanje goveje živine K 433.346'46, izdala pa K 595.979'30.

Oddelek za zavarovanje konj je bil odprt 1. januarja 1914. Pristop je priglasilo 27 krajevnih zavarovalnic za konje; deluje jih 22, katere so imele 691 članov in 1343 zavarovanih konjev v skupni vrednosti 831.320 K. Na eno zavarovalnico pride povprečno 31 članov z 61 konji. Povprečno se ceni vrednost enega konja na 620 K. Škod je bilo 36; 29 konjev se je moralo vsled poškodb ubiti, 7 jih je padlo. Vsega skupaj se je izplačalo za škode 17.332 K zavarovalnine. Ker se je dobilo za ubite konje K 2.956, so morale krajevne zavarovalnice v gotovini izplačati K 14.376; na Zvezo je odpadlo od tega polovica, t. j. K 7.188.

Ob priliki priobčimo članek o ureditvi in o podrobnem poslovanju čeških živinskih zavarovalnic; morda pridemo do enakih zadrug sčasoma tudi na Slovenskem. L.

Oproščenje od črnovojniške službe.

Vsled ravnokar se vršečih naborov za letnike 1873 — 1877 bodo zgubila razna gospodarska podjetja znova mnogo delavnih sil. Tudi naše zadruge bodo v enem ali drugem slučaju mislile na to, da bi prosile za uradnike ali druge vodilne osebe pri vojaških oblastih za oproščenje od črnovojniške službe. Kot dobri državljani, ki poznamo svoje dolžnosti napram domovini v sedanjih težavnih časih, moramo zadrugam svetovati, da je pač mnogo važnejše in potrebnejše, ako ima država na razpolago vse za orožje sposobne ljudi, ko da se olajša načelstvom in nadzorstvom zadrug delo. Saj ima prošnja za oproščenje od črnovojniške službe uspeh le v posebno nujnih in s tehtnimi razlogi podprtih slučajih. Res je pa, da nastane pri velikih zadrugah, ki potrebujejo posebno skušenega in v vse posle vpeljanega vodstva, potreba, da ostanejo vodilni uradniki ali združni funkcionarji v uradu. Na nadomestilo je sedaj težko misliti in v združnem obratu nastanejo lahko velike ovire. Če je poslovanje zadruge povrh v eminentnem javnem interesu, je prošnja za oproščenje od črnovojniške službe na mestu in jo bodo morebiti pristojne oblasti ugodno rešile.

Po § 63. črnovojniških predpisov je mogoče oproščenje od črnovojniške službe pri takih osebah, ki delujejo v javnih, važnih službah ali čijih delovanje je v javnem interesu. Osebnostne razmere ne pridejo v nobenem slučaju za oproščenje od črnovojniške službe v poštev. Črnovojniki ne morejo tudi sami prositi za oproščenje, temveč mora za nje prositi urad ali podjetje, pri katerem so v službi. Če so črnovojniki klicani pod orožje, predlaga lahko politična oblast prve stopnje (okrajna glavarstva ali uradi avtonomnih mest) oproščenje takih črnovojnikov, katerih poklic je v zvezi s kritjem važnih potrebščin za prebivalstvo ali od katerih je odvisen zaslužek mnogih ljudi. Predlog politične oblasti prve stopnje gre potem potom namestnijske ali deželne predsedništva pristojnemu domobranskemu teritorialnemu poveljstvu (za naše dežele pride v poštev graško). Vsako podjetje, torej tudi vsaka zadruga, se naj obrne s prošnjo za oproščenje na politično oblast prve stopnje. Občine ali trgovske-obrtne zbornice lahko tudi za črnovojnika posredujejo in s tem predlog politične oblasti podpirajo. Pripominjamo, da je edino ta pot za oprostilne prošnje mogoča in potrebna, naj se torej drugih oblasti z dopisi in prošnjami ne nadleguje.

V prošnji se morajo kratko in točno navesti oni razlogi, ki govorijo za oproščenje črnovojnika v javnem interesu. Žadruge morajo n. pr. navesti število svojih članov, višino hranilnih vlog in posojil, obseg penarnega in blagovnega prometa ter povedati, zakaj ne more k vojakom klicanega črnovojnika nikdo nadomestiti. Prošnjo se predloži nekolekovano politični oblasti prve stopnje. Priložiti je črnovojniško izkaznico. Prošnja se sprejme navadno še le takrat, če je bil prizadeti uradnik ali funkcionar pri naboru že potrjen.

Oblasti lahko prošnjo rešijo po lastnem preudarku in ni proti rešitvi nobenega ugovora. Edino, če bi se razmere bistveno izpremenile, je mogoče prošnjo ponoviti. Prizadeti črnovojniki morajo slediti klicu pod orožje, najsi tudi še prošnja ni bila rešena. V mnogih slučajih se dovoli oproščenje le za neko gotovo dobo; za podaljšanje je treba znova prositi. Pogostoma se pozove delodajalca, da si poišče novo delavno moč. Oproščenje velja vedno le do preklica; vojaške oblasti lahko pooblaščenca vsak čas pokličejo pod orožje.

Pošiljanje denarja vojnim ujetnikom in sploh v tujino

Denarni promet naših hranilnic in posojilnic s tujimi državami v Evropi in izven Evrope ni sicer niti v mirnih časih posebej velik, vendar pa v splošnem precej večji ko bi se dalo na prvi pogled soditi. Zlasti z našimi »Amerikanci« je precej posla; nekateri zavodi imajo tam svoje stalne stranke, ki jim svoje prihranke pošiljajo ter jih po potrebi zopet vzdigujejo.

Za časa vojne se obračajo tuintam ljudje na posojilnice, naj bi poslale kakšen denar vojnim ujetnikom v Rusiji ali v Srbiji in za poslovodje v posojilnicah nastane vprašanje, na kak način bi se dalo take želje izpolniti.

Ker je vsak trgovski in seveda tudi poštni promet med vojskujočimi se državami prekinjen in je tudi težko in mudno poslati vojnim ujetnikom kakršnokoli poročilo, nastanejo seveda še večje težave s pošiljanjem denarja. Isto je možno samo preko neutralnih držav ter je precej dolgotrajno.

Pa če tudi roma denar več tednov in gre pošiljatev popolnoma na nevarnost oddajnika, je vendar že neka ugodnost, da je sploh mogoča.

Denarne pošiljatve za vojne ujetnike na Ruskem (istotako tudi na Francoskem, Angleškem in Japonskem) posreduje zadnji čas izključno vrhovna poštna kontrola v Brnu na Švicarskem pod naslednjimi pogoji:

Denar se mora poslati edino-le potom posebnih mednarodnih poštних nakaznic, katere so poštnine proste, ako se napiše na desni strani, tam, kjer je določen prostor za znamke razločno: Kriegsgefangenensendung, gebührenfrei — prisonnier de guerre — en franchise de taxe. Na prednji strani kupona se napiše naslov odpošiljatelja, na sredi nakaznice se napiše: Oberpostkontrolle Bern in Schweiz. Na zadnji strani nakaznice, na kuponu (odrezku) je treba napisati natančni naslov ujetnika in to ne samo krstno in rodbinsko ime ter stanovališče, temveč tudi polk, pri katerem je služil in njegovo vojaško dostojanstvo.

Take nakaznice sprejme vsak naš poštni urad; tam tudi preračunajo po vsakokrat veljavnem kurzu krone v franke. Težava tiči v tem, da se kurz rad spreminja in dostikrat se zaradi tega dostavi nakaznica iz Švice pošiljatelju nazaj.

To velja za vojne ujetnike na Ruskem in v drugih gori navedenih državah. Za vojne ujetnike na Srbskem treba poslati na »K. k. Geldbestellamt in Wien« na isti način kakor v Bern. Brzobjavno ne kaže denarja pošiljati, četudi se je morda večkrat zgodilo, da je vendar došel na svoj naslov.

Kar se tiče Nemčije in Italije, je bil dne 14. marca promet s poštними nakaznicami v ti dve državi s posebno naredbo ustavljen. V obe državi se more sedaj poslati denar le po poštni hranilnici ali s pomočjo kake banke. Gre tudi tako, da se pošlje gotovina v denarnem pismu; ker pa ni nemškega ali italjanskega papirnatega denarja vedno pri rokah, se bo gotovino moglo le redkokedaj poslati.

Zadružne in razne gospodarske vesti.

Avstro-ogerska banka je znižala svojo obrestno mero na 5%.

Predprodaja letine 1915 prepovedana. Z ministersko odredbo z dne 31. marca 1915 so bile prepovedane in za neveljavne proglašene vse kupčije s prihodnjo letino v predprodaji. Predvsem so prepovedani in neveljavni sklepi, s katerimi se domača letina

1915 (izvzemši vino in sadje) bodisi povprek, bodisi deloma za gotovo ceno kupuje. Pred 1. julijem 1915 je prepovedan in neveljaven vsak nakup nove pšenice, rži, ječmena, ovsu in koruze. Prepoved se razteza tudi na kupčije pred 31. marcem, ne velja pa za kupčijo z vojno upravo in z »vojnim žitnim zavodom«. Za prestopke so določene ostre kazni.

Poraba krompirjevega škroba in moke za izdelovanje mila je z odredbo c. kr. trgovskega ministerstva z dne 1. aprila prepovedana

Prodaja otrobov. Ministerska odredba z dne 8. marca 1915, drž. zakon. št. 58 je za čas vojne uredila prodaja otrobov. § 1 te odredbe pravi: Vsi mlini razun onih, ki jih imajo posamezna gospodarstva za lastno porabo in onih, ki meljejo izključno tuje žito proti plačilu v denarju ali blagú, morajo od 10. marca naprej vse otrobe prodajati le po Splošni avstrijski družbi za vnovčevanje živine na Dunaju (Allgemeine österreichische Viehverwertungsgesellschaft, Aktien-Gesellschaft in Wien, St. Marx). Vsi mlini morajo naznanjati vsakega 1. in 15. v mesecu tej družbi, koliko otrobov imajo v zalogi in koliko so jih znova naredili. Istotako morajo do 15. marca naznaniti vsi drugi, ki imajo v zalogi več ko 100 metrskih stotov otrobov, to zalogo gori imenovani družbi. Otrobi v mlinih in drugih zalogah so na razpolago Splošni avstrijski družbi za vnovčevanje živine; družba jih lahko vsak čas odpokliče in plača po ceni do K 1735; ako se je mlinu in trgovcu ponudila za otrobe dokazano višja cena, lahko dovoli poljedelsko ministerstvo prodajo po družbi po ponudeni ceni. Družba je obvezana prodajati otrobe v celih vagonih, na manjša naročila se ji ni treba ozirati. Odjemalci smejo pri razprodaji na drobno le za toliko zvišati cene, kolikor znašajo njihovi stroški.

Splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju je štela po stanju koncem l. 1914 za članice 30 zadrugnih zvez z 9.069 zadrugami. Med zadrugnimi zvezami, ki so včlanjene pri Splošni zvezi, je 15 nemških s 3746 zadrugami, 3 slovenske (Zadružna Zveza v Celju, Zadružna zveza v Ljubljani in Goriška zveza) z 803 zadrugami, 2 italijanski s 167 zadrugami, 1 hrvatska z 275 zadrugami, 1 srbska z 58 zadrugami, 3 češke z 2.938 zadrugami, 1 poljska s 117 zadrugami, 2 rusinski s 779 zadrugami in 1 romunska s 164 zadrugami.

† **Dr. Ivan Marović.** Dne 18. marca je umrl v Trstu dr. Iv. Marović, odvetnik, deželni poslanec in župan v dalmatinskem mestu Sinju. Bolehal je že dalje časa in je povsod iskal zdravja;

meseca marca se je podal v Trst, kjer ga je dohitela smrt. Pokojni dr. Marović je bil med prvimi dalmatinskimi združnimi delavci. Ustanovil je v Sinju »Hrvatsko seljačku zadrugo«, kateri je načeloval do svoje smrti. Sodeloval je tudi pri ustanovitvi dalmatinskega »Združnog Saveza« in mu je bil prvi predsednik; to častno mesto je obdržal do konca leta 1913, ko ga je zaradi bolehnosti odložil. Bil je tudi član odbora Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju. Marljivemu delavcu na združnem polju naj bode ohranjen tudi med slovenskimi zadrugarji časten spomin!

Zveza bolgarskih kmetijskih zadrug je imela 11. 12. in 13. aprila v Sofiji svoj občni zbor. Iz letnega poročila, ki ga je priobčilo Zvezino glasilo »Kooperator«, se vidi, da je štela ta zveza minulo leto 544 zadrug, med njimi 532 kreditnih. Konzumnih zadrug je bilo 7, živinorejske 3, vinorejska 1 in nakupna in prodajna zadruga 1. Poleg denarne poravnave med članicami se je Zveza živahno bavila z nakupom semen, poljedelskih strojev in drugih kmetijskih potrebščin, za kar je minulo leto izdala 95.648 levov. Ta zveza je še mlada ustanovitev; drugo bolgarsko združništvo je pridruženo posameznim bankam kot centralam. Sedanja bolgarska vlada pa se trudi živahno za enotno in samostojno orgnizacijo vsega združništva v deželi.

Kletarske zadruge na Avstrijskem. Iz zadnjega izkaza Splošne zveze kmetijskih zadrug je razvidno, da štejejo združne zveze, ki so priklopljene Splošni zvezi, skupno 47 kletarskih zadrug; 4 so včlanjene pri Združni Zvezi v Celju, 5 jih je pri Združni Zvezi v Ljubljani in 3 so pri Goriški zvezi. V Dalmaciji ste včlanjeni 2 kletarski zadruge pri Združnem Savezu. Ostale avstrijske kletarske zadruge so porazdeljene po južnem Tirolskem in Nižjem Avstrijskem.

Mednarodni vinorejski kongres se bode vršil letos od 11. do 16. julija ob priliki svetovne razstave v San Francisku (Združene države). Med častnimi člani kongresa je tudi vinorejski referent v avstrijskem poljedelskem ministerstvu g. dvorni svetnik Portele.

Dobava koruze iz Ogerske. Dunajska »Zeit« poroča: »Avstrijski vladi s. je posrečilo dobiti od ogerske zagotovila glede dobave koruze. Najprej je mislila Ogerska dajati moko; to misel je potem v korist naši državni polovici opustila. Na ta način bodo zaslužili nekaj avstrijski mlini, zabranilo se pa bode obenem, da bi prišla v promet moka, slaba kar pa bi se prav lahko

zgodilo vsled prometnih težkoč na železnicah. Koruzna moka se namreč, zlasti če je izpostavljena mokroti, prav lahko pokvari. Vsled obveznih zagotovil ogerske vlade bo našim oblastim mogoče zasigurati prebivalstvu avstrijskih kronovin za bližnje mesece dovolj kruha. Koruzo bodo na Ogerskem rekvirirali in jo potem dali na razpolago vojnemu žitnemu zavodu na Dunaju v svrhu razdelitve na posamezne kronovine. Tudi cene za ogersko koruzo ne bodo za avstrijski konzum preveč neugodne.«

Zapiski na položnicah c. kr. poštne hranilnice. Pri pošiljanju denarja po poštni hranilnici je treba često na položnici kratko označiti, v kako svrho se ima porabiti poslani denar. Kaj daljšega se sicer da napisati na zadnji strani »položnice« (srednji del položnice), a treba je zato prilepiti 5 vinarso znamko. Največkrat pa zadostuje docela kratka opozoritev, v kak namen pošilja adresat denar; to opozoritev se pa sme napisati le na prvo (lično) stran položnice, ne da bi bilo treba plačati znamko. V smislu § 12, odst. 3 poštno-hranilničnega statuta je dovoljeno na »položnici« (navadno zgoraj) zapisati n. pr. »na tekoči račun«, »na blagu«, »na račun«, »za zadrugo A.« itd., ne da bi trebalo prilepiti zadej znamko.

Krmljenje živine v vojnem času. V »Kmetovalcu« beremo sledeča navodila za krmljenje živine v vojnem času, ki jih polagamo prav toplo na srce tudi našim zadružnikom: »Pred seboj imamo dva najslabša meseca, april in maj. Krmila, razen sena in in slame, so večinoma že porabljena in še-le v juniju pridejo na vrsto paša in toliko zrela zelena klaja, ki more živino res krepko prehranjevati. Zelo važno je torej, da živino v teh dveh mesecih dobro krmimo, da jo krepko in zdravo ohranimo. Sena imamo še dovolj in tudi deloma slame, a naša požlahtnjena živina pri samo tej krmi več ne izhaja, ona mora dobiti dovolj beljakovin potom pridevka močnih krmil, drugače postane mršava, dobi razne bolezni presnavljanja, kakor grizenje in glodanje lesa, usnja, cunj itd. dobi ovčec na koži, živali ostanejo jalove, zvrgevajo, se težko ali sploh ne otrebijo, skoteče živali nimajo mleka in krave molzejo malo in slabega mleka. Lehko bi našteali še dolgo vrsto škodljivih posledic nezadostnega krmljenja, ki vso živino močno oškodujejo in če je kje varčnost neumestna, je pri nezadostnem krmljenju plemenske živine. Živina naj bo vedno sita, pokladajte ji torej dovolj tistega, česar imate, a zraven ji pokladajte močnih krmil. Ne bodi vam žal za izdatek, če bo tudi znaten zaradi visoke cene močnih krmil, izplačal se vam bo prav dobro. Pokladajte konjem

zobanja, kolikor le morete, drugače vam upešajo. Zobanja pa nimate dovolj, zato ga vsaj deloma nadomeščajte z oljnatimi tropinami. Posebno važno je zadostno krmljenje plemenskih krav, delavnih volov, brejih in doječih svinj ter rastočih živali vseh vrst, t. j. mlade govedi, konjev, prasičev itd. Pokladajte svoji živini vsaj majhne množine silno redilnih oljnatih tropin, in sicer sezamovih in orehovih. Olnate tropine imajo v sebi približno 45 % beljakovin zraven pa še veliko važne tolšče in zelo važnih rudninskih hranilnih snovi, posebno fosforovokislega apna v lahko prebavljivi obliki. Skupili ste lepe novce za vse poljske pridelke, stržili ste visoke vsote za odprodano živino; napačno bi bilo ves pridobljen denar hraniti; Prepričani bodite, da se vam bo ta denar bogato obrestoval, če ga vsaj deloma porabite za nakup dragih oljnatih tropin, ki ohranijo živino krepko, zdravo in dobičkonosno, in ki bo imela še dolgo izredno visoko ceno. Vsakovrstna živina mora dobivati vsak dan dovolj beljakovin v krmi, če naj dobro uspeva, a večina naših sedanjih krmil je veliko preprazna.

Prebavljivih beljakovin ima v sebi dobra slama 2 %, najboljše seno 5 %, oves 7 %, otrobi pred vojsko 10 %, otrobi med vojsko 6 % (ker je predpisano močnejše premlevanje), olnate tropine 45 %.

Iz tega pregleda je razvidna velika krmilna moč oljnatih tropin, pri katerih je še upoštevati kakih 8—10 % tolščobe in znatno množino lahko prebavljivega fosforovokislega apna. Pokladajte torej vsej svoji živini olnate tropine, in sicer z ozirom na njeno velikost in na dobroto druge krme na dan in glavo vsaj od $\frac{1}{8}$ —1 kg. Pri tem pa tudi vpoštevajte, da so beljakovine v oljnatih tropinah lažje in hitreje prebavljive kakor one v senu in slami in da prav posebno zdravilno učinkujejo. Zadružna Zveza v Celju je tekom zadnjih mesecev ponovno nudila raznim članicam močna krmila, pa zanimanje za nje je bilo veliko premajhno, dasi je bilo naše blago zelo po ceni.

Znižanje prevoznine za modro galico, perocid in žveplo.

Na podlagi izjemnega tarifa 12 b lokalnega tarifa c. kr. državnih železnic in dodatka Pos. 46 lokalnega tarifa c. kr. Južne železnice lahko prosijo prejemniki modre galice in žvepla pri ravnateljstvu c. kr. državnih železnic v Trstu, ali (če se nahajajo prejemniki ob postajah Južne železnice) pri ravnateljstvu c. kr. priv. Južne železnice na Dunaju (K. k. priv. Südbahn Gesellschaft, Kommerzielle Direktion, Wien) za povračilo polovice plačane voznine. Ravnotako lahko prosijo prejemniki perocida na podlagi objav v št. 11 navedbenega lista za železnice in paroplovstvo z dne 30. jan. 1915.

pod tekočo števil. 151. stran 177. pri ravnateljstvu c. kr. državnih železnic v Trstu za 50 odstotno povračilo voznine; tudi c. kr. priv. Južna železnica je dovolila enako reklamacijo na podlagi objav v števil. 23. naredbenega lista za železnice in paroplovstvo z dne 27. februarja 1915 pod tekočo števil. 171. Prošnjam je priložiti vozni list. Na notranji strani voznega lista se mora nahajati kratko potrdilo bližnje podružnice c. kr. kmetijske družbe naslednje vsebine: »Podpisana podružnica c. kr. kmetijske družbe potrjuje s tem, da se je vsa na sprednji strani tega voznega lista navedena množina modre galice (žvepla, perociča) porabila izključno le v pokončevanje peronospor.« Koder ni podružnice, lahko to potrdi tudi kako drugo kmetijsko društvo, županstvo, kak okrajni zastop ali odbor. Prošnje naj bodo po možnosti kratke in naj se glase približno tako-le:

Ravnateljstvu c. kr. državnih železnic

v Trstu.

Podpisani prosim na podlagi izjemnega tarifa 12 b lok. tarifa c. kr. državnih železnic za povračilo 50 odstotkov voznine od pošiljatve modre galice z dne, za katero sem plačal

K celotne voznine.

Prilagam tozadevni vozni list, iz katerega je tudi razvidno da se je porabila vsa prejeta množina izključno le v pokončevanje peronospore.

V, dne

podpis

Prošnje je vložiti od prejemnikov pošiljatev samih, in so najkasneje tri mesece po poteku koledarskega leta, v katerem se je prejem izvršil. Vinogradniki naj se teh navedenih ugodnosti poslužijo v polni meri, ker utegnejo tako dobiti nazaj vsaj del ogromnih stroškov, ki jih itak komaj zmagujejo.

Vabimo na svoj

7. redni občni zbor

ki se vrši v nedeljo, dne 25. aprila 1915, ob 10. uri dopoldne
v pisarni Zadrुžne Zveze v Celju.

DNEVNI RED: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. —
2. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 3. Računski zaključek za
leto 1914. — 4. Razgovor in sklepanje o likvidaciji. — 5. Slučajnosti.

Narodna založba v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Dr. Anton Božič,
član načelstva.

Dr. Ernest Kalan,
član načelstva.

Vabilo na

občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Št. Jurju ob juž. žel.,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo, dne 25. aprila 1915, ob 3. uri popoldne
v zadrुžni pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva. — 2. Poročilo nadzorstva. — 3. Odo-
brenje računskega zaključka za l. 1914. — 4. Volitev načelstva
in nadzorstva. — 5. Slučajnosti.

V Št. Jurju ob južni žel., dne 11. aprila 1915.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Št. Jurju ob juž. žel.,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Blaž Urleb.

Josip Čretnik.

Vabilo na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Lembahu,
registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. aprila 1915, ob 10. uri pred-
poldne v posojilniški pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva. — 2. Poročilo nadzorstva. — 3. Odo-
brenje računskega zaključka za leto 1914. — 4. Volitev načelstva.
— 5. Volitev nadzorstva. — 6. Predlogi.

Hranilnica in posojilnica v Lembahu,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Julij Robič, podnačelnik.

Anton Godec, ud načelstva.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

sprejema **hranilne vloge** na knjižice in
v tekočem računu.

Obresti se pripisujejo glavnici polletno, rentni
davek plačuje zavod iz svojega.

Posojila daje na hipotečni in osebni kredit.

Eskomptuje menice ter odvarja **kredite**
v tekočem računu trgovcem in dr. zavodom.

Rezervni zaklad K 371.256 08, lastno premoženje
zadruga K 570.737 92, štiriintrideseto upravno leto.

Zvezna tiskarna Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejše oblike. — Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, izvršuje največja dela v kratkem času, okusno, točno in ceno.

Posebno se priporoča slavnim posojilnicam in hranilnicam za natis **hranilnih in združnih knjižic, računskih zaključkov, dolžnih pisem, tabel in raznih tiskovin.**

Zvezna knjigoveznica Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig ter molitvenikov; v izdelovanje map, fascikelnov in passepartoutov.

Zadružna Zveza v Celju

ima v zalogi sledeče opravilne knjige in
tiskovine za posojilnice in druge

Glavna knjiga za hran. vloge.
Glavna knjiga za posojila.
Blagajniški dnevnik.
Razdelniki prejemkov in iz-
datkov.
Zadolžnice (dolžna pisma).
Prošnje za posojila.
Opomini za obresti.
Opomini za podaljšanje po-
sojil.
Obračun vzdignjenih hranil-
nih vlog.
Obračun izplačanih posojil.
Denarni listek.
Računski zaključki za poso-
jilnice.
Računski zaključki za mle-
karne.
Pristopni list.
Konto deležev.

Register zadružnikov.
Knjiga dolžnikov in porokov.
Indeks vlagateljv.
Indeks zadružnikov in dolž-
nikov.
Zapisnik za seje načelstva.
Zapisnik za občne zборе.
Mlekarski zapisnik.
Tabele za preračunanje za-
ostalih obresti.
Obrestne tabele za $4\frac{1}{2}$, $4\frac{3}{4}$,
5, $5\frac{1}{2}$ in $6\frac{0}{10}$.
Kopirne preše in knjige s po-
trebščinami.
Menične kopijne knjige.
Izkaz o rentnini.
Izkaz o neposrednih pristo-
binah.
Invent. izvlečki iz glavnih
knjig z naslovnimi ovitki.

Sprejema tudi naročila na hranilne in zadružne knjižice,
računske zaključke, pismeni papir in zavitke s firmo.

Prodaja najzanesljivejša in najcenejša umetna gnojila
kakor Tomaževo žlindro (znamka deteljica), kajnit in
kalijevo sol, superfosfat.

Prevzema naročila na poljedelske stroje in železne blagajne.